

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 369

Przemiany strukturalne i koniunkturalne na światowych rynkach

Tom 2

Redaktorzy naukowci

Jan Rymarczyk

Małgorzata Domiter

Wawrzyniec Michalczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redakcja wydawnicza: Elżbieta Kozuchowska, Barbara Majewska
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-478-3 (całość)
ISBN 978-83-7695-455-4 (tom 2)

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Michał Nowicki: Global governance w obszarze handlu międzynarodowego – rola WTO	9
Marcin Nowik: Strukturalne przemiany w obszarze indyjskiej pomocy gospodarczej na rzecz Nepalu	21
Witold Nowiński: Analiza przejęć ponadgranicznych realizowanych przez polskie przedsiębiorstwa.....	33
Alina Nychyk: The necessity of global governance in the contemporary rapidly changing world	43
Anna Odrobina: Strukturalne problemy działalności badawczo-rozwojowej w Polsce	52
Sławomir Pastuszka: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce Wschodniej w latach 2005–2012	63
Bożena Pera: Międzynarodowy handel towarami zaawansowanymi technologicznie krajów „wschodniego rozszerzenia” Unii Europejskiej w latach 2007–2012	73
Agnieszka Piasecka-Głuszak: Lean management w polskich przedsiębiorstwach przy wykorzystaniu wybranych narzędzi rozwiązywania problemów – wyniki badań.....	88
Tadeusz Pindór: Przekształcenia międzynarodowych rynków miedzi w latach 1980–2012.....	104
Eugeniusz M. Pluciński: Integracyjny megaprojekt UE – USA (...NAFTA?) z perspektywy polskiego eksportu i importu oraz modelu międzynarodowego podziału pracy	114
Łukasz Puślecki, Michał Staszaków: Alianse otwartych innowacji jako nowa forma współpracy firm biofarmaceutycznych	130
Zdzisław W. Puślecki: Innowacje produktowe i procesowe we wzroście konkurencyjności globalnej Unii Europejskiej.....	140
Jan Rymarczyk: Globalizacja KGHM Polska Miedź SA.....	150
Jerzy Rymarczyk: Antykryzysowe działania w strefie euro – kierunki reform systemu instytucjonalnego.....	165
Anna Skoczyła: Polskie i brytyjskie innowacyjne klastry na drodze kreowania konkurencyjności regionu.....	176
Joanna Skrzydłowska: Wkład przemysłu kreatywnego i kultury w przemiany strukturalne w gospodarce Unii Europejskiej.....	184
Joanna Skrzypczyńska: „Pakiet z Bali” a perspektywa zakończenia Rundy z Doha WTO	195

Justyna Szymańska: Regulacje prawne w Europie i w Stanach Zjednoczonych po globalnym kryzysie finansowym 2007–2009	203
Barbara Szymoniuk: Polityka klastrowa – dobrodziejstwo czy przekleństwo dla polskich klastrów?	212
Jowita Świerczyńska: Bezpieczeństwo i ochrona rynku jako priorytetowy obszar działania europejskiej służby celnej	222
Maciej Walkowski: Czy optymalizacja podatkowa może być szkodliwa? Rozważania na temat skutków funkcjonowania centrów usług finansowych typu offshore (OFC), czyli tzw. rajów podatkowych	233
Marta Wincewicz-Bosy: Międzynarodowy obrót kołmi w latach 1961–2011	249
Katarzyna Witczyńska: Znaczenie centrów logistycznych w rozwoju regionalnym	262
Marek Wróblewski: Regionalne centra obsługi eksporterów – nowy wymiar wsparcia polskiego eksportu?	276
Waldemar Zadworny: Ocena efektywności technicznej przedsiębiorstw województwa podkarpackiego metodą granicznej analizy danych	287
Wojciech Zysk: Działalność eksportowa spółek z udziałem zagranicznym w Polsce w latach 2004–2012	295
Katarzyna Żukrowska: Zmiany we współczesnej gospodarce: przejawy, kierunek i przyczyny	305
Anna Żyła: Współpraca regionalna w ramach ASEAN przed i po 2015 r. – cele, strategie i wyzwania	321

Summaries

Michał Nowicki: Global governance in the area of international trade – role of the WTO	20
Marcin Nowik: Structural changes in the field of India's economic aid for Nepal	32
Witold Nowiński: Cross-border acquisitions carried out by Polish companies	42
Alina Nychyk: Konieczność globalnego zarządzania we współczesnym szybko zmieniającym się świecie	51
Anna Odrobina: The structural problems of the research and development activity in Poland	62
Sławomir Pastuszka: Foreign direct investment in Eastern Poland in the period of 2005–2012	72
Bożena Pera: International trade of high-tech products of European Union Eastern Enlargement countries in 2007–2012	87
Agnieszka Piasecka-Głuszak: Lean management in Polish companies using selected tools of problem solving – research results	103

Tadeusz Pindór: Changes of international copper markets over the period 1980–2012	113
Eugeniusz M. Pluciński: Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) between EU and US from a view of Polish exports and imports as well as pattern of international division of labour	129
Łukasz Puślecki, Michał Staszków: Open innovation alliances as a new form of cooperation of biopharmaceutical companies	139
Zdzisław W. Puślecki: Product and process innovation in the global competitiveness increase of the European Union	149
Jan Rymarczyk: Globalization of KGHM Polska Miedź S.A.	164
Jerzy Rymarczyk: Anti-crisis actions in the euro zone – directions of institutional system reforms	175
Anna Skoczyła: The role of Polish and British innovation clusters in creating competitiveness of the region	183
Joanna Skrzydłowska: The contribution of the cultural and creative industries in structural changes in the economy of the European Union	194
Joanna Skrzypczyńska: The WTO “Bali Package” vs. a perspective of the conclusion of the Doha Round	202
Justyna Szymańska: Legal regulations in Europe and in the United States after the global financial crisis of 2007–2009	211
Barbara Szymoniuk: Cluster policy – benefit or a curse for Polish clusters?	221
Jowita Świerczyńska: The security and protection of the market as a priority action area of the European customs service	231
Maciej Walkowski: Can tax optimization be harmful? Deliberations on the effects of Offshore Financial Centers (OFC), or so-called tax heavens	248
Marta Wincewicz-Bosy: International trade in horses in the years 1961–2011	260
Katarzyna Witczyńska: Importance of logistics centers in regional development	275
Marek Wróblewski: Regional Export Promotion Agencies – a new dimension of Polish export support?	286
Waldemar Zadworny: Assessment of technical effectiveness of companies in Podkarpackie Voivodeship with borderline data analysis method	294
Wojciech Zysk: The export activity of entities with foreign capital in Poland in the years 2004–2012	304
Katarzyna Żukrowska: Changes in contemporary world economy: occurrences, directions and causes	319
Anna Żyła: Regional cooperation in the ASEAN before and after 2015 – goals, strategies and challenges	332

Anna Skoczylas

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

e-mail: annanyz@interia.pl

POLSKIE I BRYTYJSKIE INNOWACYJNE KLASTRY NA DRODZE KREOWANIA KONKURENCYJNOŚCI REGIONU

Streszczenie: Niniejszy artykuł poddaje dyskusji kwestię innowacyjności oraz innowacyjnych klastrów w zestawieniu z kreowaniem wzrostu konkurencyjności regionu. Kompilacja czynnika zasobów ludzkich i czynnika badawczo-technologicznego tworzy stabilny grunt do wzrostu konkurencyjności regionu i rozwoju funkcji metropolitalnych. Rozwój obszarów metropolitalnych jest szansą przyspieszonego rozwoju regionów o zróżnicowanym bogactwie czynników endogenicznych. W warunkach międzynarodowej konkurencji powinny być podejmowane działania przez władze centralne i regionalne w celu wzmocnienia funkcji metropolitalnych polskich aglomeracji. Dystans utracony w stosunku do światowych metropolii w przyszłości będzie praktycznie niemożliwy do zniwelowania. Zestawienie sytuacji w Polsce i Wielkiej Brytanii dowodzi, że utrzymanie progresu na równi z przodującymi, światowymi gospodarkami zapewni dywersyfikowanie działań rozwojowych przy wykorzystaniu posiadanych zasobów.

Słowa kluczowe: innowacyjne klastry, innowacje, konkurencyjność regionów.

DOI: 10.15611/pn.2014.369.2.15

1. Wstęp

Niniejszy referat poświęcony jest roli innowacyjnych klastrów w kształtowaniu innowacyjnej gospodarki regionu. Temat omówiony zostanie na podstawie analizy sytuacji w Polsce oraz w Wielkiej Brytanii. Celem opracowania jest porównanie funkcjonowania innowacyjnych klastrów w Polsce oraz Wielkiej Brtanii.

Podstawowe zadanie sformułowane w Strategii Lizbońskiej – to stworzenie z gospodarki Unii Europejskiej najbardziej dynamicznej i opartej na wiedzy gospodarki świata. Aby je zrealizować, poszukuje się nowych polityk, wspierających kreowanie innowacji oraz rozwijanie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw i regionów.

Zainteresowanie Komisji Europejskiej oraz państw członkowskich UE wywołała koncepcja M.E. Portera, polegająca na budowaniu przewag konkurencyjnych przy wykorzystaniu klastrów, czyli skupisk współpracujących, ale i konkurujących ze sobą przedsiębiorstw¹.

Pozytywne doświadczenia regionów, w których klastry dynamizują rozwój gospodarki i wspierają ich konkurencyjność, spowodowało wyłonienie się koncepcji polityki gospodarczej opartej na klastrach (*cluster-based policy*)².

Komisja Europejska udostępniła odpowiednie środki finansowe, umożliwiające wdrażanie i promowanie rozwoju klastrów. Stały się one jednym z podstawowych narzędzi realizacji postulatów zawartych w Strategii Lizbońskiej.

Potrzebę intensyfikacji polityki klastrowej sygnalizują środowiska gospodarcze, placówki naukowo-badawcze, a także ośrodki doradztwa gospodarczego. Klastry przemysłowe, zaangażowane w prowadzenie badań i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań, od lat zakorzenione są w gospodarkach krajów UE. Polska jest na początku procesu tworzenia i wspierania klastrów ukierunkowanych na wykorzystanie wiedzy i współpracy ze środowiskiem naukowym³.

2. Innowacyjne klastry w rozwoju regionów

Warto wspomnieć, że klastry zaawansowanych technologii to niezaprzeczalny instrument wsparcia rozwoju i konkurencyjności regionów. Rozwój klastrów zaawansowanych technologii to jeden z głównych instrumentów polityki proinnowacyjnej na świecie. Doświadczenia międzynarodowe wskazują, że efektywne wsparcie inicjatyw klastrowych przez sektor publiczny prowadzi do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw skupionych w klastrach, przyczynia się do dyfuzji i transferu wiedzy oraz zacieśnienia współpracy między biznesem a sektorem badawczo-rozwojowym. Zasadniczym celem wspierania klastrów jest trwałe podniesienie poziomu konkurencyjności gospodarki na szczeblu lokalnym, regionalnym i narodowym, poprzez wzrost innowacyjności przedsiębiorstw i poprawę ich pozycji konkurencyjnej⁴. Dlatego też wsparcie tworzenia i rozwoju klastrów, w tym klastrów zaawansowanych technologii, stanowi jeden z kluczowych aspektów polityki regionalnej, zarówno w jej wymiarze proinwestycyjnym, jak i proinnowacyjnym. Wsparcie two-

---

¹ M. Smętkowski, *Nowe relacje między metropolią a regionem w gospodarce informacyjnej*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2001, nr 4, s. 87.

² Z. Mikołajewicz, *Czynniki konkurencyjności rozwoju regionów*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 821, AE, Wrocław 1999, s. 42.

³ A. Klasik, *Rola metropolii w rozwoju regionalnym*, Opolskie Roczniki Ekonom., PTE, Opole 1997, s. 15.

⁴ R. Domański, A. Marciniak, *Sieciowe koncepcje gospodarki miast i regionów*, Studia KPZK PAN, t. CXIII, Warszawa 2003, s. 152.

rzenia i rozwoju klastrów często brane jest też pod uwagę jako element realizowanej w Polsce polityki spójności⁵.

3. Funkcjonowanie innowacyjnych klastrów w Polsce

Najprawdopodobniej, ze względu na istniejące zapóźnienia w procesie tworzenia klastrów, innowacyjność w horyzoncie najbliższych kilkunastu lat nie będzie stanowiła przewagi komparatywnej w żadnym z województw w Polsce. W związku z tym trudno zakładać, że zaawansowane technologie staną się motorem wzrostu. Działania na rzecz zmniejszenia luki w rozwoju sektora zaawansowanych technologii są jednak istotne z punktu widzenia dalszej ścieżki wzrostu konkurencyjności polskich regionów⁶. W związku z tym, choć nie można zakładać, że w najbliższej przyszłości polskie regiony będą zdolne do tego, by wytworzyć konkurencyjny sektor wysokich technologii, zdolny do sprzedaży swoich innowacyjnych produktów na rynkach światowych, konieczne jest podjęcie działań w ramach polityki regionalnej i polityki innowacyjności na rzecz modernizacji ich gospodarek. Aby wdrożenie tych polityk było efektywne, konieczne jest także przeprowadzenie reform strukturalnych w obszarze regulacji, które tworzą ramy prawne dla procesów konkurencyjności i współpracy przedsiębiorstw oraz kooperacji pomiędzy sferą biznesu a sferą badawczo-rozwojową⁷.

Ze względu na to, że w Polsce branże z sektora zaawansowanych technologii tworzą często nowe, specyficzne rynki, których reguły funkcjonowania dopiero się kształtują, regulacje dotyczące tych rynków wymagają uporządkowania, uzupełnienia braków definicji pojęć i niejasności w stosowanej terminologii. Jedną ze słabych stron polskich regulacji dotyczących niektórych rynków zaawansowanych technologii jest także niedostateczne ukonstytuowanie jasnych i przejrzystych zasad konkurencyjności. Ograniczenia regulacyjne swobodnej konkurencyjności szkodzą rozwojowi sektora przedsiębiorstw zaawansowanych technologii, ponieważ tworzą bariery wejścia na rynek, czego przykładem w Polsce jest rynek technologii telekomunikacyjnych⁸.

Z perspektywy wzrostu innowacyjności wewnątrz sektora zaawansowanych technologii kluczowe są także głębsze reformy w zakresie funkcjonowania sektora instytucji akademickich i badawczo-rozwojowej, zwłaszcza w obszarze finansowania działalności naukowej. Badania dotyczące zaawansowanych technologii w Polsce pokazują, że w wielu obszarach istnieje rozbieżność pomiędzy struktu-

---

⁵ J.J. Parysek, *Metropolie: metropolitalne funkcje i struktury przestrzenne*, [w:] *Funkcje metropolitalne i ich rola w organizacji przestrzeni*, red. I. Jażdżewska, WSE, Łódź 2003, s. 45.

⁶ J.C. Perrin, *Innovations et environnements; analyse comparée de trois zones de la région Provence-Alpes-Côte d'Azur*, Working Papers, Université Aix-Marseille III, Marseille 1991, s. 35.

⁷ A. Pyka, G. Koppers, *Innovation Networks Theory and Practice*, Edward Elgar, Cheltenham, UK, Northampton, USA, 2002, s. 7.

⁸ J.A. Schumpeter, *Teoria rozwoju gospodarczego*, PWE, Warszawa 2007, s. 27.

rażą nakładów na badania a zapotrzebowaniem sektora przedsiębiorstw⁹. Dotyczy to przede wszystkim podziału na prace podstawowe i stosowane oraz rozwojowe. Ten *mismatch* decyduje o niskiej intensywności transferu efektów badań do krajowych przedsiębiorstw. Przedsiębiorcy w istniejących uwarunkowaniach są bardziej skłonni do zakupu gotowej, może nie najnowszej, ale sprawdzonej technologii, niż do ponoszenia ryzyka związanego z wprowadzeniem nowego produktu czy technologii.

Polskie przedsiębiorstwa rzadziej współpracują ze sobą w zakresie wdrażania innowacji, niż ma to miejsce w innych krajach Unii Europejskiej. W latach 2002–2004 tylko 19% polskich przedsiębiorstw wdrożyło innowacje produktowe we współpracy z innymi podmiotami, podczas gdy w Unii Europejskiej odsetek ten wyniósł 24%¹⁰. Widoczna jest także znacząca przewaga firm, które wdrożyły innowacje opracowane wewnętrznie, co wskazuje na słabość polskich sieci kooperacyjnych, w tym klastrów.

Porozumienia o współpracy w zakresie innowacyjnym, które mogą być traktowane jako oznaka zainteresowania firm z branży tradycyjnych technologii kooperacją z bardziej kreatywnymi podmiotami, są w Polsce zjawiskiem o skali podobnej jak w Unii Europejskiej. Umowy tego typu obowiązywały w latach 2002–2004 nieco ponad 6,4% małych i niemal jedną piątą średnich przedsiębiorstw¹¹. Są to wielkości podobne do tych w Unii Europejskiej – trudno jednak określić, na ile współpraca jest realna, a na ile są to inicjatywy papierowe. Przytoczone powyżej dane na temat wdrożonych innowacji wskazują, że pomimo bardziej znaczącej skali formalnej współpracy polskich firm w zakresie innowacyjności ich rzeczywiste współdziałanie w dziedzinie innowacyjności jest rzadkością.

Na podstawie licznych badań stwierdzić należy, iż polskie przedsiębiorstwa chcą współpracować w zakresie innowacji i podejmują formalne kroki, aby wdrażać wspólnie innowacje, a także chętnie przyłączają się do różnego typu klastrów. Jest to korzystny znak, gdyż wymiana doświadczeń w dziedzinie innowacyjnych technologii jest niezbędna, aby osiągnąć wysoki poziom konkurencyjności i jakość porównywalną z produktami z krajów wysoko rozwiniętych. Jakkolwiek, pomimo woli współpracy, jej rzeczywista skala jest niewielka, co może wskazywać z jednej strony na niewystarczającą sprawność instytucji mających na celu stymulowanie tego typu kooperacji, a z drugiej na pewne ograniczenia w zakresie kapitału społecznego, np. brak wzajemnego zaufania czy niedostrzeganie potrzeby współdziałania. Przewyciężanie tego typu barier jest niezwykle istotne w obliczu konieczności ciągłego podnoszenia jakości, zarówno w sferze organizacji i zarządzania, jak i produktowej.

⁹ M. Rochefort, *Métropoles et fragmentation des espaces*, „Metropole” 2009, no 5, s. 25.

¹⁰ W. Świstalski, *Nauka, zasoby wiedzy, teoria innowacyjności a wzrost gospodarczy*, „Ekonomista” 2004, nr 1, s. 89–98.

¹¹ S. Cieśla, *Globalizacja i metropolizacja. Niektóre aspekty badań polskiej przestrzeni*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2000, nr 4, s. 15.

4. Funkcjonowanie innowacyjnych klastrów w Wielkiej Brytanii

Mając na uwadze powyższe warto, w tym miejscu przybliżyć sytuację innowacyjnych klastrów w jednym z krajów europejskich, na przykład w Wielkiej Brytanii. Kraj ten posiada wiele lat doświadczeń w realizacji polityki klastrowej. Na poziomie krajowym polityka klastrowa jest wdrażana przez Departament Handlu i Przemysłu (DTI)¹². Wielka Brytania ma ugruntowane podejście do polityki klastrowej, która jest w dużej mierze zdecentralizowana i opracowywana na szczeblu regionalnym. Jednak sposób jej realizacji jest bardzo zróżnicowany w zależności od określonej Agencji Rozwoju Regionalnego (RDA) i regionu. Niektóre RDA działają poprzez projektowanie propozycji inicjatyw i realizację projektów, włączając w nie inne instytucje publiczne. Wspieranie inicjatyw oddolnych odbywa się poprzez pomoc finansową dla inicjatyw podejmowanych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. Agencje Rozwoju Regionalnego (RDA) charakteryzuje również duża różnorodność w poziomach świadczenia wsparcia dla różnych grup beneficjentów, a nawet zupełnie inne podejście do dwóch klastrów w ramach tego samego RDA. Istnieje kilka zidentyfikowanych trudności organizacyjnych, np. mentalność odbijająca się w poziomie świadczonych usług, brak profesjonalizmu, jak również bardziej ogólne trudności strukturalne, na przykład brak danych na poziomie klastra, niska międzyinstytucjonalna koordynacja.

Większość instytucji krajowych w Wielkiej Brytanii, jak na przykład Rada Finansowania Badań, podejmuje wspólne koncepcje strategicznie odnośnie do klastrów i współpracy w zakresie wspierania wspólnej wizji. Wielka Brytania znajduje się na szóstej pozycji pod względem innowacyjności wśród krajów Unii Europejskiej. Ponadprzeciętny poziom innowacyjności pozwolił zaliczyć Anglię do tzw. krajów goniących czołówkę, podobnie jak Belgię, Holandię, Austrię, Luksemburg, Irlandię, Francję, Słowenię, Cypr oraz Estonię. Jak pokazują liczne raporty, dla innowacyjnych firm z sektora MŚP Wielka Brytania jest najlepszym miejscem do współpracy. Na Wyspach ponad jedna piąta firm chętnie współpracuje i wymienia się wiedzą z innymi podmiotami, również w ramach klastrów.

Rząd Wielkiej Brytanii wspiera tworzenie nowych firm oraz przyciąganie inwestorów, oferując im m.in. zwolnienia podatkowe do 10% z pierwszych 10 mln funtów oraz ulgi podatkowe w wysokości 25% wartości z działalności B+R. Ponadto Ambasada Brytyjska systematycznie organizuje spotkania promujące współpracę w ramach różnych sektorów, w tym w klastrach o wysokim potencjale rozwoju. Sama jest zaangażowana w aktywne wspieranie innowacyjnego sektora MŚP w zakresie identyfikacji klastrów, możliwości biznesowych i rozwiązań finansowych.

Według autora niniejszego referatu ważną kwestią jest utworzenie horyzontalnej polityki klastrowej w Wielkiej Brytanii. Pojęcie klastrów może być wykorzystane do usprawnienia różnych polityk sektorowych na poziomie krajowym, integracji wi-

¹² M. Castells, *Société en réseaux. L'ère de l'information*, Fayard, Paris 1998, s. 461.

zji klastra w kluczowych obszarach polityki, takich jak edukacja, badania naukowe i transport¹³. Na poziomie regionalnym szczególnie ważne jest, aby klastry nie były traktowane jako konkurencja dla innych obszarów polityki. Konieczna jest świadomość, że polityka klastrowa jest częścią zintegrowanego, spójnego podejścia, przyczyniającego się do rozwoju krajowej gospodarki¹⁴. W rzeczywistości zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym klastry powinny stać się parasolem, który ma funkcję spajającą dla pozostałych działań politycznych. To podejście horyzontalne zwiększy możliwości rozwiązywania problemów polityki klastrowej.

Niezbędna jest również przejrzystość i otwartość procesu kształtowania polityki klastrowej (poprzez projekt polityki, wdrażanie i ocenę). Dotyczy to nie tylko kwestii zaangażowania zainteresowanych stron w bardziej aktywny udział w ustalaniu i realizacji tych inicjatyw, ale także szerszej potrzeby przekazania większemu audytorium takich działań, na przykład poprzez informowanie o wielkości i charakterze klastra, strategii i środkach przeznaczonych na klastr, rzeczywistych korzyściach z takich inicjatyw oraz wydatkach publicznych. W szczególności konieczne byłoby zwiększenie udziału w tworzeniu klastrów ważnych dla lokalnego rozwoju gospodarczego oraz funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO).

Ważny jest też zewnętrzny wymiar polityki klastrowej w Wielkiej Brytanii. Chodzi tu przede wszystkim o wzmocnienie procesu umiędzynarodowienia się klastra oraz budowy ponadnarodowych powiązań z podobnie funkcjonującymi organizacjami, które stoją w obliczu podobnych problemów i wyzwań, co może być dobrym sposobem na zwiększenie procesów uczenia się i transferu dobrych praktyk odnośnie do inicjatyw klastrowych. Poza tym internacjonalizacja może stanowić organizacyjny back-up dla firm klastra, które chcą podniesienia poziomu ich kompetencji i pozycji konkurencyjnej w bieżącym procesie internacjonalizacji¹⁵. To z kolei może zwiększyć możliwości rozwiązywania problemów oraz zapobieganiu deficytom wiedzy.

Jak pokazują badania przeprowadzone chociażby przez „Innobarometr”, 62 procent badanych menedżerów zna zjawisko klastra. Największą liczbę odnotowano właśnie w Wielkiej Brytanii (84 procent), w Polsce zaś o klastrach słyszało tylko 4 procent badanych... To chyba najlepszy dowód na to, że Polski system innowacji ma jeszcze wiele do nadrobienia.

5. Podsumowanie

Istnieje duża różnica w poziomie funkcjonowania innowacyjnych klastrów w Polsce i Wielkiej Brytanii. Brytyjskie klastry znajdują się w czołówce europejskich krajów, natomiast polskie klastry są dopiero na początku swej drogi budowania przewagi konkurencyjnej przy wykorzystaniu innowacyjności.

¹³ J. Baruk, *Wiedza i innowacje jako źródło przewagi konkurencyjnej*, „Gospodarka Narodowa” 2008, nr 4, s. 20–34.

¹⁴ P.F. Drucker, *Innowacja i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady*, PWE, Warszawa 1992, s. 39.

¹⁵ J. Baruk, wyd. cyt., s. 20–34.

Kompilacja czynnika zasobów ludzkich i czynnika badawczo-technologicznego tworzy stabilny grunt do wzrostu konkurencyjności regionu i rozwoju funkcji metropolitalnych. Atrakcyjny w tym kontekście obszar zachęci instytucje międzynarodowe do lokalizacji swych placówek na tym terenie, jako potencjalnym centrum kulturowo-biznesowym. Należy więc wyeksponować posiadane zasoby i rozwijać w kontekście ponadregionalnej zdolności inwestycyjnej i współpracy międzynarodowej.

Rozwój poszczególnych funkcji metropolitalnych jest możliwy tylko przy pełnej spójności z działaniami innowacyjnymi w obszarach metropolitalnych. Identyfikacja funkcji, zakres oddziaływania, kolejność ich rozwoju, kierunki rozwoju innowacyjnych form działalności, stymulowanie procesów metropolizacji odbywa się na gruncie polityki regionalnej. W warunkach międzynarodowej konkurencji powinny być podejmowane przez władze centralne i regionalne działania w celu wzmocnienia funkcji metropolitalnych polskich aglomeracji.

Pamiętać należy, iż dystans utracony w stosunku do światowych metropolii, nienadrobiony w jak najbliższym czasie, w przyszłości może być niemożliwy do zniwelowania.

Literatura

- Baruk J., *Wiedza i innowacje jako źródło przewagi konkurencyjnej*, „Gospodarka Narodowa” 2008, nr 4.
- Castells M., *Société en réseaux. L'ère de l'information*, Fayard, Paris 1998.
- Cieśla S., *Globalizacja i metropolizacja. Niektóre aspekty badań polskiej przestrzeni*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2000, nr 4.
- Domański R., Marciniak A., *Sieciwowe koncepcje gospodarki miast i regionów*, Studia KPZK PAN, t. CXIII, Warszawa 2003.
- Drucker P.F., *Innowacja i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady*, PWE, Warszawa 1992.
- Jałowicki B., *Spoleczna przestrzeń metropolii*, Scholar, Warszawa 2000.
- Klasik A., *Rola metropolii w rozwoju regionalnym*, Opolskie Roczniki Ekonom., PTE, Opole 1997.
- Kukliński A., *Globalizacja polskich metropolii*, Oficyna Wydawnicza „Rewasz”, Warszawa 2000.
- Mikołajewicz Z., *Czynniki konkurencyjności rozwoju regionów*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 821, AE, Wrocław 1999.
- Smętkowski M., *Nowe relacje między metropolią a regionem w gospodarce informacyjnej*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2001, nr 4.
- Parysek J.J., *Metropolie: metropolitalne funkcje i struktury przestrzenne*, [w:] *Funkcje metropolitalne i ich rola w organizacji przestrzeni*, red. I. Jażdżewska, WSE, Łódź 2003.
- Perrin J.C., *Innovations et environnements; analyse comparée de trois zones de la région Provence-Alpes-Côte d'Azur*, Working Papers, Université Aix-Marseille III, Marseille 1991.
- Pyka A., Koppers G., *Innovation Networks Theory and Practice*, Edward Elgar, Cheltenham, UK, Northampton, USA, 2002.
- Rocheftort M., *Métropoles et fragmentation des espaces*, „Metropole” 2009, no 5.
- Schumpeter J.A., *Teoria rozwoju gospodarczego*, PWE, Warszawa 2008.
- Świstalski W., *Nauka, zasoby wiedzy, teoria innowacyjności a wzrost gospodarczy*, „Ekonomista” 2004, nr 1.

THE ROLE OF POLISH AND BRITISH INNOVATION CLUSTERS IN CREATING COMPETITIVENESS OF THE REGION

Summary: This paper provides an examination of the widely disseminated view that innovation in all or most activities is favoured by certain common characteristics in the local “milieu”, involving an innovation cluster of many small firms benefiting from flexible inter-firm alliances, supported by mutual information exchanges of both an informal and formal nature. The general applicability of this model, and the localness of crucial linkages, is questioned on the basis of a theoretical analysis of the innovation processes and relations between actors and their environments, leading to the identification of a range of different hypotheses about the geography of innovation.

Keywords: innovation clusters, innovation, competition of the regions.